

Onder vrienden

Cartooniste Laura Janssens debuteert in november op Streamz met *Hamsters*. Haar beste vriendin en klassieke zangeres Astrid Stockman kreeg een rolletje in die animatiereeks. 'Wanneer is er voor het laatst iets afgeschoten tussen ons?'

'WIJ ZIJN ALTIJD ELKAARS EERSTE LIJN'

Door **Peter Casteels**. Foto's: **Carmen De Vos**

●●● Ze hebben elkaar via Twitter leren kennen, Laura Janssens en Astrid Stockman. Tien jaar geleden ondertussen wel, toen ze twintigers waren en dat sociale medium nog een veel vrolijkere bedoening was dan X, zoals het vandaag heet. 'We slid into each other's DM's', lacht Stockman als we hen samen in het hartje van Antwerpen spreken.

LAURA JANSSENS: Dat klinkt nu misschien wat stom, maar zo hebben wij elkaar echt leren kennen. Ik zat daar vooral om mijn cartoons te promoten, en wij stuurden mopjes naar elkaar. Toen bleek dat we in elkaars buurt woonden aan de Antwerpse Dageraadplaats, zijn we samen een rosé gaan drinken. Het was er *boenk* op.

ASTRID STOCKMAN: Dat was in mei, en de zomer van dat jaar hebben we al een korte roadtrip naar Frankrijk gemaakt. Het jaar daarna zijn we samen twee weken langs de westkust van de Verenigde Staten getrokken.

JANSSENS: Het was deels wederzijdse bewondering waardoor we elkaar in het begin aanspraken. Een van de eerste optredens die ik van Astrid zag, was *Don Giovanni* van Mozart. Ze zong niet alleen ongelooflijk goed, ze acteerde daarin ook heel erg grappig. Het is altijd een plezier om Astrid op scène te zien spelen. Ik had toen geen geld om een boeket bloemen te komen, dus had ik een tekening van Astrid met een boeket gemaakt om haar te geven na de voorstelling.

STOCKMAN: Ik heb die tekening toen ingelijst. Ze staat nog altijd naast mijn piano.

JANSSENS: En ik kreeg toen van jou een hoofd van chocolade dat tijdens die voorstelling dramatisch werd afgehakt. Dat was echt gigantisch. (lacht)

STOCKMAN: Ik lig ook altijd plat met haar tekeningen, hoor. Laura is *fucking* grappig. →

Laura
Janssens
en
Astrid
Stockman





Onder vrienden

← *Hebben jullie een idee waarom jullie zo snel zo goed bevriend raakten?*

STOCKMAN: Laura is gewoon een ontzettend lieve vrouw. Ik heb heel veel van haar geleerd.. Ik liet vroeger gemakkelijk over mij heen lopen. Ik heb beter voor mezelf leren opkomen door haar.

JANSSENS: Er zit ook heel veel liefde in Astrid. Misschien soms zelfs wat te veel, en daar hebben mensen weleens misbruik van gemaakt. Maar dat is ook wat mij in haar aantrok. Ik heb mijn hele leven wat moeite gehad om hechte vriendschappen te sluiten. Ik zie op Facebook soms foto's van vrouwen op hun huwelijksfeest waar dan tien vriendinnen omheen staan als bruidsmeisjes.

STOCKMAN: Ja, daar kan ik mij ook niets bij voorstellen.

JANSSENS: Ik heb misschien vijf goede vriendinnen, en ik weet niet of die alle vijf bruidsmeisje op mijn trouw zouden willen zijn. *(lacht)* Ik heb bij Astrid het gevoel dat ik echt helemaal mezelf kan zijn, terwijl ik bij andere mensen nog altijd soms het idee heb dat ik 'te veel' ben. Ik kan gerust bij jou op bezoek komen en twee uur zwijgend op de sofa zitten zonder dat ik me ongemakkelijk voel. Dat heb ik met niemand anders. Als ik eens donkere of zwarte gedachten heb, zul jij die nooit weglachen en altijd proberen te begrijpen waar die vandaan komen. Wij zijn ook altijd elkaars eerste lijn als er iets misgaat.

STOCKMAN: Ja, inderdaad. Er zijn maar heel weinig zaken waarover wij niet praten met elkaar. We kunnen elkaar voor alles om hulp vragen: van relaties tot de kwartaalaangifte van de btw voor zelfstandigen.

JANSSENS: We zijn inderdaad allebei creatieve mensen. We werken misschien in totaal verschillende sectoren, maar ik voel wel een zekere verwantschap. We durven ook dingen af te schieten bij elkaar.

STOCKMAN: Wanneer is er voor het laatst iets afgeschoten tussen ons?

JANSSENS: Toen ik de perstekst moest schrijven voor *Hamsters* en vroeg wat je daarvan vond?

STOCKMAN: Heb ik die dan afgeschoten?

‘Die hamsters geven me de kans om dingen te zeggen die nooit uit mijn mond zouden kunnen komen.’

Laura Janssens



JANSSENS: Dat is wat straf gezegd, het was opbouwende kritiek.

STOCKMAN: We hebben die naar jouw wensen op een zachte manier samen opnieuw geboetseerd. *(lacht)* *Volgende maand is Hamsters te zien via Streamz, een animatiereeks waarin jouw figuurtjes Philippe en Giovanni de stemmen krijgen van Rik Verheye en Yemi Oduwale.*

JANSSENS: Ik ben hen beginnen te tekenen tijdens de lockdown, toen het in kranten vaak over hamsterging. Ik zocht figuurtjes die een mascotte van de coronacrisis konden worden, en ze kregen meteen heel veel liefde van mijn volgers. In het begin had ik zelf ook helemaal niet door dat ze liefjes van elkaar zouden worden. Pas gaandeweg voelde ik dat ze de vibe van een getrouwd koppel over zich hadden, en nu zeggen ze 'lieveke' en 'schatteke' tegen elkaar. Die hamsters geven mij ook de kans om dingen te zeggen die nooit uit mijn mond zouden kunnen komen. *Niet Nu Laura* is toch veel directer gebaseerd op wat ik, mijn lief en mijn vrienden meemaken. Die cartoons gaan meer over alledaagse situaties, hoewel ik daar natuurlijk ook altijd origineel probeer te zijn als ik een idee uitwerk.

Hebt u een favoriete cartoon van Niet Nu Laura?

STOCKMAN: Het is misschien wat egoïstisch omdat ik er zelf in voorkom, maar Laura heeft er ooit eentje over onze vriendschap getekend. Ze heeft hem op Mental Health Day nog eens gepost. Ik vind die echt heel ontroerend. *U hebt ook een rolletje in Hamsters. Beviel het u om een cartoonfiguur te worden?*

STOCKMAN: Ja! Het is echt maf om de absurde fantasie van Laura tot leven te zien komen in zo'n reeks. Ik ben een flamboyante cultleidster van een vrijstaat voor de hamsters. Laura heeft mij ook een liedje gegeven in die aflevering. Ik mag de tekstregel 'het zaad van ne maat kan geen kwaad' zingen. Hoe geweldig is dat? Het was

Bio
Laura
Janssens

1990: geboren in Wilrijk.

2013: master in beeldende kunsten aan de Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen.

Haar strips verschijnen op papier voor het eerst in *Klasse, Maks!* en *Yeti*.

2018: *Niet Nu Laura* verschijnt, een eerste bundeling van haar populaire cartoonreeks op sociale media.

2020: *Het jaar van de hamster*, haar eerste boek over haar hamsterfiguurtjes.

2023: *Hamsters* verschijnt op 2 november op Streamz.

‘We kunnen elkaar voor alles om hulp vragen: van relaties tot de btw-aangifte.’

Astrid Stockman

ook heel fijn om aan dat project te werken. Tijdens het inspreken van de stemmen kon er nog volop worden geïmproviseerd. De vondsten die we bedachten, werden gewoon nog verwerkt in de reeks.

Vergt een cartoonserie maken een heel andere manier van werken dan cartoons tekenen?

JANSSENS: Het is vooral heel hard werken. (lacht) Ik denk dat we in niet veel meer dan twee jaar van een eerste pitch bij *Streamz* tot een afgewerkt product zijn gekomen. Dat is echt uitzonderlijk, maar zeker voor Vlaanderen is zo'n getekende reeks maken duur en arbeidsintensief. Het zijn wel korte afleveringen en ik vertrok ook altijd wel vanuit enkele moppen die ik heel graag in een aflevering wilde. Daaromheen vertelde ik dan telkens een verhaal. Dat leek misschien nog wel het meest op een puzzel leggen waarin elk stukje op de juiste plaats moet komen.

U moest ook plots met veel meer mensen samenwerken dan anders.

JANSSENS: We hadden een coproductie met een studio in Wallonië voor het grootste deel van de animaties. Ik had meteen van bij het begin gezegd dat ik dat niet zelf wilde doen, want daar zijn technieken en trucjes voor nodig die ik niet beheers. Ik heb alle scenario's zelf uitgeschreven en alle storyboards uitgetekend. In het verdere proces moest ik waken over de personages en hoe ze afgebeeld werden, terwijl er een heel team aan meewerkte. Dat was helemaal nieuw voor mij. Als freelancer was ik het gewend feedback te krijgen van mijn opdrachtgevers, terwijl ik nu andere mensen feedback moest geven. Ik had het daar soms moeilijk mee. Ik weet hoe het voelt om superblij te zijn met iets wat je hebt gemaakt, en vervolgens te horen krijgt dat het misschien niet goed genoeg is. Onze producer Stef Wouters kende ik iets beter, en tegen hem durfde ik sneller te zeggen wat ik dacht. Hij antwoordde dan: waarom heb ik jou dat daarnet in de meeting niet horen zeggen? Ik heb daar veel van geleerd. Ik denk dat ik mijn keuzes ook tegen mijn eigen opdrachtgevers nu beter kan verdedigen.

STOCKMAN: Ik ben zoals jij, ik zou het daar ook heel moeilijk mee hebben.

U stond tot begin dit jaar in de musical van Charlie and the Chocolate Factory. Was zo'n megaproductie soms ook lastig werken?

STOCKMAN: Ik had daar gelukkig geen eindverantwoordelijkheid. Ik moest gewoon mijn ding doen, en daar heeft regisseur Stany Crets me alle ruimte voor gegeven. Het had anders niet gewerkt voor mij. Ik voelde me heel goed in die productie, als radertje van een machine waar allemaal mensen in werken die top zijn in hun vak.

JANSSENS: Samen maak je vaak iets beters dan als iedereen op zichzelf bezig is. Bij *Hamsters* bleef het ook wel het verhaal dat ik persoonlijk wilde vertellen, en ik ben ook trots op het resultaat. Lukt het jou eigenlijk goed om als zangeres ook een verhaal of iets van jezelf te vertellen, of is dat toch lastiger?

STOCKMAN: Ik vertel altijd verhalen in de voorstellingen. Het zijn de anekdotes achter de muziek waarmee ik vaak het snelst de interesse van mensen kan opwekken, maar het kunnen evengoed de persoonlijke herinneringen zijn die verklaren waarom ik uitgeremd door dat ene lied diep geraakt word. Muziek kan herinneringen heel levendig oproepen. De schoonheid van die muziek kan de mensen in de zaal prachtig verbinden, terwijl ieder van hen aan iets helemaal anders denkt. Mijn publiek kwam altijd wel iets te weten over mijn leven als het naar me kwam luisteren, maar ik wil ook meer plaats maken voor hun verhaal. Ik werk nu aan *Spreekuur*, een voorstelling waarin ik in een klein huiskamerdecor muziek zal brengen achter mijn vleugelpiano, maar ook altijd drie mensen uit het publiek een verhaal wil laten vertellen dat verbonden is met een muziekstuk. Die nummers zal ik ook met een orgeltje brengen. Ik ga de verhalen niet uitmelken, maar ik wil op een intieme manier wel plaats maken voor de mensen op het podium.

U lijkt me iemand aan wie mensen makkelijk hun leven vertellen.

STOCKMAN: Dat is wel zo, ja. Ik werk vaak met het cultureel centrum van Strombeek. Daar spelen ook →

Bio
Astrid
Stockman

1987: geboren in Ronse.

2004-2012: studeert piano en zang aan het Lemmensinstituut.

Sinds 2016: trekt met Stokman en Vos (met Liesbeth Devos) naar rusthuizen.

2018: brengt met Innerwoud het album *Haven* uit.

2019: haalt de finale van *De Slimste Mens ter Wereld*.

2020: vaste zangeres in *Vive La Vie* en later *Vive Le Vélo* op Eén.

2022-2023: Staat in *Charlie and the Chocolate Factory*.

Werkt momenteel aan *Spreekuur*, een voorstelling die volgend jaar in première gaat.



← vaak comedians. Als die achteraf aan de toog van het café staan, zei de programmator me, gaat er zelden iemand naar hen toe. Terwijl mensen tegen mij vaak hun hele levensverhaal komen vertellen. Muziek werkt gewoon heel goed als toegangspoort, maar ik voel na zo'n voorstelling zelf ook de affectie voor mijn publiek.

Het lijkt me wel zwaar om elke avond na een optreden ook nog naar mensen hun levensverhaal te moeten luisteren.

STOCKMAN: Ik heb daar best een hoge tolerantiegrens voor, maar het klopt dat dat soms moeilijk is. Die verhalen zijn af en toe vrolijk, maar vaker heel verdrietig en heftig. Het is geen uitzondering dat mensen vertellen dat ze een kind hebben verloren. Ik kan alleen maar blij zijn dat mijn muziek op zulke momenten zalft en het leed misschien een klein beetje verlicht.

JANSSENS: Ik merk dat mijn cartoons soms ook wel op zo'n verbindende manier werken, als mensen zichzelf erin zien. Ik krijg ook weleens verzoekjes om een tekening te maken over het een of het ander, maar ik heb dan wel snel het gevoel dat ik gratis opdrachten voor anderen uitvoer. Een idee moet al héél goed zijn voor ik het ook echt uit mezelf uitwerk. (lacht)

Schrijfster en muzikante Nele Van den Broeck schreef onlangs een ontroerende column over haar geldgebrek: het is perfect mogelijk om in Vlaanderen als artiest populair te zijn en toch moeite te hebben om rond te komen. Herkennen jullie dat?

JANSSENS: Ik herken dat zeker wel van vroeger: heel hard werken, het gevoel hebben dat veel mensen mijn cartoons goed vinden en toch weinig geld verdienen en met roommates moeten samenwonen. Ik neem vandaag ook wel opdrachten aan waar ik misschien in het begin niet superveel zin in heb, en ik heb nu een vriend. Het maakt echt een enorm verschil om met z'n tweeën te zijn. Hij heeft mij ook een tijd financieel ondersteund, zodat ik mijn zaak verder kon uitbouwen. Ik ben hem daar heel erkentelijk voor. Het zijn vooral mijn single, creatieve vrienden die het het moeilijkst hebben.

STOCKMAN: Ik heb vroeger ook weleens op het punt gestaan om ermee te stoppen. Ik werkte me te pletter, en aan het einde van de maand schoot er geen geld over. Het is echt niet gemakkelijk om in Vlaanderen als kunstenaar te overleven, en je hebt vaak geluk nodig. Karl Vannieuwkerke heeft mij met *Vive la vie* en daarna *Vive le vélo* een kans voor een breder publiek gegeven en daar zal ik hem altijd dankbaar voor zijn. Hij geloofde in mij, maar ik heb die kans ook wel gegrepen. Dat is natuurlijk evengoed nodig.

Vragen jullie je soms af hoe jullie vriendschap er over tien of twintig jaar zal uitzien?

JANSSENS: Ik word al wat bang als ik Astrid hoor vertellen dat ze uit Antwerpen weg wil om in het groen te gaan wonen.

STOCKMAN: Ik woon graag in de buurt van mijn vriendinnen, maar ik heb inderdaad ook wel een droom om ooit kluizenaar te worden in een bos.

JANSSENS: Dus stuur ik weleens vastgoedadvertenties door in dorpen waar ten minste ook een goede verbinding van De Lijn naartoe gaat. Want ik heb nog altijd geen rijbewijs. (lacht) ●

Martha Balthazar

Banalisering van het kwaad



De kans bestaat dat we binnenkort naar een genocide kijken alsof ze een aflevering van *Thuis* is.

“ 's Avonds zien we kinderen sterven, volgen we een genocide mee vanuit onze woonkamer, en even snel als die beelden verdwijnen horen we de gruwel een plek te geven. Want al zou de wereld stil moeten staan bij de aanblik van dit onrecht, morgen draait die onherroepelijk verder en worden we op ons werk verwacht.

Onder 'de banaliteit van het kwaad' verstaat filosofe Hannah Arendt hoe het kwaad zich kan manifesteren wanneer individuele verantwoordelijkheid verloren gaat. Dat wordt al weken karikaturaal bewezen. Maar de redenering werkt ook omgekeerd: het idee van verantwoordelijkheid gaat verloren door de banalisering van het kwaad. Als de gang van zaken niet van bovenuit wordt stopgezet, heeft het dagelijkse hoe dan ook voorrang, ook op massale woede en verdriet. De tirannie van het banale zorgt ervoor dat wij, zelfs geconfronteerd met de grootste misdaden, daar niet op kunnen reageren. Want 'wat kunnen we doen?' Dus we doen weer verder, we moeten nog een deadline halen en een feestje bijwonen en voor we het weten is het onrecht verteerd. Het banale geeft het kwade vrij spel.

De vermorzelende normaliteit staat als een muur tussen ons en de burger die we willen zijn. Als een muur tussen ons en de wereld die we onze kinderen toewensen. En die muur wordt

vandaag doelbewust almaar hoger opgetrokken. Door de massa's te negeren die de straat op gaan om de banaliteit te breken. Door noodkreten te bestempelen als meningen. Door politici die zich onthouden bij stemmingen alsof het over de kleur van nieuwe gordijnen gaat. Door mensen die hun verantwoordelijkheid wél opnemen als hysterisch en gevaarlijk weg te zetten.

De kans bestaat dat die strategie uiteindelijk werkt, en dat we binnenkort ook naar een genocide kijken alsof ze een aflevering van *Thuis* is. Dan zijn we onze menselijkheid helemaal kwijt. Maar ook nu we het nog 'erg' en 'triest' vinden, is die verontwaardiging niks waard als we er niet naar handelen. Is ons medeleven niks waard als we meegaan in de banale illusie dat het zinloos is om in te gaan tegen kwaad. Voor zo veel mensen in België – die familie of vrienden hebben in Palestina, die de dreiging ook hier voelen – is het onmogelijk om nu gewoon mee te draaien. Voor hen staat de wereld ongewild al weken stil. Laten we naast hen staan, tonen dat ze niet alleen zijn. Laten we stoppen met doen alsof, disruptief handelen en leren om de normaliteit te doorbreken wanneer we begrijpen dat wat gebeurt niet normaal is.

Martha Balthazar

is theatermaakster. Haar column verschijnt tweewekelijks.